

Greiðsluafkoma ríkissjóðs janúar - desember 2003.

Greinargerð: 5. febrúar 2004.

Nú liggja fyrir tölur um greiðsluafkomu ríkissjóðs á síðastliðnu ári. Uppgjörið hér á eftir sýnir sjóðhreyfingar og er því ekki samanburðarhæft við ríkisreikning eða rekstrargrunn fjárlaga.

Heildaryfirlit. Greiðsluafkoman er í meginatriðum í samræmi við þær efnahagsforsendur sem lágu til grundvallar í fjárlögum ársins þar sem gert var ráð fyrir að staða ríkissjóðs myndi veikjast töluvert á árinu. Þannig var handbært fé frá rekstri neikvætt um 19,1 milljarð króna í fyrra samanborið við 16,3 milljarða króna neikvæða stöðu árið 2002. Þessi útkoma er hins vegar 8½ milljarði króna hagstæðari en síðustu áætlanir gerðu ráð fyrir sem einkum má rekja til minna útstremmis gjalda.

Fjármunahreyfingar voru jákvæðar um 31 milljarð króna í fyrra sem er svipað og áætlað var en tæplega 19 milljörðum króna betri staða en árið 2002. Þar munar mestu um tekjur af sölu eigna ríkisins en innstreymi vegna hennar nam 11,4 milljörðum króna. Lánsfjárfjöfnuður ríkissjóðs á árinu 2003 var því jákvæður um 11,8 milljarða króna sem er mikill viðsnúningur miðað við árið 2002 þegar lánsfjárfjöfnuður var neikvæður um 4,1 milljarð króna.

Tekjur. Heildartekjur ríkissjóðs námu 259,8 milljörðum króna á árinu sem er liðlega 26 milljarða króna eða 11% hækkun frá árinu á undan. Þar munar mestu um sölu hlutabréfa ríkissjóðs í Búnaðarbanka Íslands, 10,1 milljarður, og Íslenskum aðalverktökum, 1,3 milljarðar. Þetta er tæplega 1 milljarði króna hærra en gert var ráð fyrir á fjárlögum. Skatttekjur ríkissjóðs námu 230,5 milljörðum króna og hækkuðu um 8,7% frá fyrra ári og 2 milljarða frá fjárlögum. Til samanburðar má nefna að almennt verðlag hækkaði um 2,1% frá fyrra ári þannig að skatttekjur hækkuðu að raungildi um 6½%. Þessi þróun er í takt við endurskoðaða þjóðhagsspá fjármálaráðuneytisins þar sem meðal annars er gert ráð fyrir að þjóðarútgjöld hafi aukist um 6½% að raungildi á síðasta ári.

Skattar á tekjur og hagnað hækkuðu um 12,2% milli ára. Þar af skiluðu tekjuskattar einstaklinga um 3,2 milljörðum krónum meira en árið 2002, sem er 6,1% aukning, og tekjuskattar lögaðila skiluðu einnig 3,3 milljörðum króna meira en í fyrra, sem er 48,5% aukning. Til samanburðar má nefna að launavísitala Hagstofu Íslands hækkaði um 5,6% á sama tímabili. Innheimta tryggingagjalda jókst um 12,3% á milli ára en sú aukning endurspeglar annars vegar almennar launahækkunar og hins vegar hækkun tryggingagjaldsins, um ½%, sem tók gildi í byrjun árs 2003. Tekjur af eignarskatti lækkuðu á hinn bóginn um 21,4% frá fyrra ári en bæði eignarskattar fyrirtækja og einstaklinga voru lækkaðir um meira en helming á þessu tímabili. Innheimta veltuskatta ríkissjóðs jókst um 9,1% frá 2002 eða um 6,9% að raungildi. Þar af vegur 9% aukin innheimta virðisaukaskatts þyngst en aðrir óbeinir skattar hækkuðu um svipað hlutfall. Sérstök ástæða er til að nefna að talsverð aukning varð í innheimtu vörugjalda af ökutækjum, eða 54,4%, sem endurspeglar hliðstæða aukningu í innflutningi bifreiða.

Gjöld. Greidd gjöld árið 2003 námu 268,7 milljörðum króna og hækkuðu um 21,9 milljarða frá fyrra ári, eða um 8,9%. Gjöldin voru hins vegar 10 milljörðum innan fjárheimilda og skýrist tæpur helmingur fráviksins af lægri greiðslum til samgöngumála. Veigamestu útgjöldin eru til félagsmála, eða 172,1 milljarður, en þau vega 64% af heildarútgjöldum ríkissjóðs. Þar munar mestu um útgjöld til heilbrigðismála sem námu 71,5 milljörðum króna og hækkuðu um 6,5 milljarða króna frá fyrra ári. Þá námu greiðslur til almannatrygginga 55,1 milljarði og hækkuðu um 7,5 milljarða króna eða tæplega 16%. Hlutfallslega mikil hækkun skýrist einkum af auknu atvinnuleysi og kostnaðar vegna endurákvörðunar tekjutryggingar örorkulífeyrisþega. Aðrir liðir almannatrygginga hækkuðu að meðaltali um 12% milli ára. Greiðslur til atvinnumála voru 40,9 milljarðar og hækkuðu um 4,4 milljarða frá fyrra ári. Þar munar mestu um 2,8 milljarða hækkun greiðslna til Vegagerðarinnar. Á móti vegur að vaxtagreiðslur lækkuðu um 2,8 milljarð króna, eða sem nemur 16% milli ára. Stór flokkur spariskírteina var á gjalddaga í apríl 2002 og skýrir það lækkuð vaxtagreiðslna 2003.

Greiðsluafkoma ríkissjóðs janúar-desember

(Í milljónum króna)

	<u>1999</u>	<u>2000</u>	<u>2001</u>	<u>2002</u>	<u>2003</u>
Innheimtar tekjur.....	194.993	207.561	220.854	233.762	259.783
- Sala eigna.....	-6.360	-88	-1.106	-3.252	-10.177
Greidd gjöld.....	177.964	195.411	221.305	246.810	268.714
Handbært fé frá rekstri.....	10.667	12.062	-1.557	-16.300	-19.108
Fjármunahreyfingar.....	15.764	3.988	-24.157	12.166	30.951
Hreinn lánsfjárjöfnuður.....	26.431	16.050	-25.714	-4.133	11.843
Afborganir lána.....	-35.013	-34.544	-22.407	-32.298	-30.702
Innanlands.....	-18.214	-21.010	-7.603	-12.217	-18.252
Erlendis.....	-16.799	-13.534	-14.804	-20.081	-12.450
Greiðslur til LSR og LH.....	-6.000	-7.000	-12.500	-9.000	-7.500
Lánsfjárjöfnuður, brúttó.....	-14.582	-25.494	-60.620	-45.431	-26.359
Lántökur.....	14.321	25.296	61.445	42.914	24.749
Innanlands.....	-1.373	3.563	3.563	12.361	28.334
Erlendis.....	15.694	21.733	48.695	30.553	-3.584
Greiðsluafkoma ríkissjóðs.....	-261	-198	825	-2.518	-1.610

Lántökur ríkissjóðs námu 24,7 milljörðum króna á árinu en afborganir 30,7 milljörðum. Heildarniðurgreiðsla lána nam því um 6 milljörðum króna. Þar af lækkuðu erlend lán um 16 milljarða en innlend lán jukust um 10 milljarða króna. Auk þess voru 7,5 milljarðar greiddir til Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins í því skyni að lækka framtíðarskuldbindingar ríkissjóðs við sjóðinn.

Tekjur ríkissjóðs janúar-deseember

(Í milljónum króna)

	Breyting frá fyrra ári. %						
	<u>2001</u>	<u>2002</u>	<u>2003</u>	<u>2000</u>	<u>2001</u>	<u>2002</u>	<u>2003</u>
Skatttekjur í heild.....	203.252	212.049	230.539	10,9	5,3	4,3	8,7
Skattar á tekjur og hagnað.....	64.215	67.057	75.266	17,2	14,1	4,4	12,2
Tekjuskattur einstaklinga.....	50.065	52.635	55.847	15,8	16,7	5,1	6,1
Tekjuskattur lögaðila.....	8.655	6.788	10.083	-1,4	4,8	-21,6	48,5
Skattur á fjármagnstekjur o.fl.....	5.495	7.634	9.336	95,7	7,2	38,9	22,3
Tryggingagjöld.....	20.965	22.431	25.190	11,2	9,8	7,0	12,3
Eignarskattar.....	10.703	11.037	8.676	18,1	9,0	3,1	-21,4
Skattar á vöru og þjónustu.....	106.752	110.815	120.865	7,2	-1,0	3,8	9,1
Virðisaukaskattur.....	69.932	73.645	80.266	9,0	1,3	5,3	9,0
Aðrir óbeinir skattar.....	36.820	37.169	40.602	4,1	-5,0	0,9	9,2
Þar af:							
Vörugjöld af ökutækjum.....	2.994	2.864	4.422	-12,1	-40,4	-4,3	54,4
Vörugjöld af bensíni.....	7.427	7.381	7.464	5,6	-1,7	-0,6	1,1
Þungaskattur.....	4.811	4.722	4.957	15,4	5,8	-1,8	5,0
Áfengisgjald og tóbaksgjald.....	8.792	8.827	9.892	6,9	-1,5	0,4	12,1
Annað.....	12.796	13.371	13.866	5,3	0,8	4,5	3,7
Aðrir skattar.....	617	709	542	6,0	0	14,9	-23,6
Aðrar tekjur.....	17.601	21.713	29.245	-29,0	21,4	23,4	34,7
Tekjur alls.....	220.853	233.762	259.783	7,0	6,4	5,8	11,1

Gjöld ríkissjóðs janúar-deseember

(Í milljónum króna)

	Breyting frá fyrra ári. %						
	<u>2001</u>	<u>2002</u>	<u>2003</u>	<u>2000</u>	<u>2001</u>	<u>2002</u>	<u>2003</u>
Almenn mál.....	24.119	27.119	27.672	14,9	3,3	12,4	2,0
Almenn opinber mál.....	13.244	14.941	15.093	16,6	2,5	12,9	1,0
Löggæsla og öryggismál.....	10.875	12.178	12.579	13,0	4,2	12,0	3,3
Félagsmál.....	136.029	154.233	172.132	7,1	15,2	13,4	11,6
Þar af: Fræðslu- og menningarmál.....	29.220	32.588	35.314	5,4	19,3	11,5	8,4
Heilbrigðismál.....	56.453	64.965	71.490	9,1	9,6	15,1	10,0
Almannatryggingamál.....	42.125	47.566	55.121	4,3	20,7	12,9	15,9
Atvinnumál.....	34.342	36.451	40.947	4,4	15,2	6,1	12,3
Þar af: Landbúnaðarmál.....	10.441	11.033	11.605	2,1	19,3	5,7	5,2
Samgöngumál.....	15.169	16.078	18.161	9,3	14,2	6,0	13,0
Vaxtagreiðslur.....	16.817	17.789	14.949	44,4	4,3	5,8	-16,0
Aðrar greiðslur	10.006	11.218	13.015	4,9	24,3	12,1	16,0
Greiðslur alls.....	221.305	246.810	268.714	9,8	13,3	11,5	8,9